

23.3.22

לכבוד
שרת האנרגיה, גב' קארין אלהרר

הנדון: הבהרות ושקיפות משרדך בנוגע להמשך פיתוח משק הגז המחצבי בים התיכון

שלום וברכה,

אני פונה אליך בשם ארגון גרינפיס ישראל על רקע הקולות הנשמעים מאז הכרזת האיחוד האירופי על תוכניתו להתנתק מהגז הרוסי, המייצרים מצג כאילו זוהי הזדמנות פז לישראל לייצא את הגז הישראלי לאירופה.

העמימות הקיימת מאפשרת את המשך הספקולציות, ומונעת דיון ציבורי מושכל בנושא. יתרה מכך, אלו הם תנאים המיטיבים עם חברות הדלקים ליצירת לחץ לקידום חיפוש גז נוספים, ואף לחידוש ההליך הרביעי למתן רישיונות לחיפוש גז נפט, שעל השהייתו הכרזת בדצמבר 2021 - הכרזה שהדיון הציבורי בעקבותיה הוכיח יותר מכל את היקף הדיסאינפורמציה בכל הנוגע להמשך פיתוח משק הגז לייצוא.

יש להבחין בין הצורך באיחוד האירופי לגוון את מקורות הגז כפתרון חירום לקראת החורף הקרוב, לבין ההבנה העמוקה המתגבשת שם, כי המענה האולטימטיבי למשבר הגז הוא התייעלות אנרגטית והאצת המעבר לאנרגיות מתחדשות אף יותר מהמתוכנן, וזאת משתי סיבות:

1. עליית מחירי הגז והדלק מחזקת את היתרון התחרותי של אנרגיות מתחדשות ושל צעדים התייעלות אנרגטית, והופכת את ההשקעה בהן לכדאית בהרבה. השימוש בגז ובנפט יהפוך להיות יקר ביותר.

2. שאיפתה של כל מדינה חייבת להיות לשמור על עצמאות אנרגטית שתגן על אזרחיה.

האיחוד האירופי הכריז בתגובה על המלחמה באוקראינה, על תוכנית REPowerEU, שלפיה ניתן להשיג את יעד הפחתת 55% מהפליטות באירופה (לעומת 1990) עוד לפני 2030, להוריד בהדרגה את השימוש בלפחות 155 BCM גז מחצבי, השווה לכל נפח הגז שיובא מרוסיה ב-2021, ולהגיע לכמעט שני שלישים מהפחתה זו בתוך שנה אחת. הכוונה היא לגוון את מקורות הגז בטווח הקצר בלבד, כאשר בטווח הארוך תיושם תוכנית למעבר מואץ ביותר לאנרגיות מתחדשות ולהתייעלות אנרגטית. אספקת גז לאירופה במשבר הנוכחי רלוונטית בחודשים הקרובים בלבד, לפני החורף הבא, ולישראל אין יכולת לספק גז בטווח זה, שכן מאגרים חדשים, ככל שיתגלו, יוכלו להתחיל לפעול לכל המוקדם בעוד כעשור. לכן האפשרות של יצוא גז מהם כתמיכה מיידית באירופה במשבר הנוכחי מול רוסיה אינה רלוונטית.

נשיאת הנציבות האירופית, אורסולה פון דר לאיין, הצהירה בשבוע שעבר: "ככל שנמהר לעבור לאנרגיות מתחדשות ולאנרגיית מימן, בשילוב התייעלות אנרגטית, כך נגיע לעצמאות אמיתית ונשלוט במערכת האנרגיה שלנו", וסגן נשיא ה"גרין דיל" האירופי, פרנס טימרמנס אמר: "עלינו להאיץ את המעבר לאנרגיה מתחדשת במהירות הברק. אנרגיות מתחדשות הן זולות ונקיות, ויש להן פוטנציאל להיות מקור אנרגיה אינסופי. ובמקום לממן את תעשיית הדלקים הפוסיליים במקום אחר, הן יוצרות תעסוקה כאן".

בנוסף, יש לזכור שגם לארה"ב יש אינטרס בולט ביצוא הגז לאירופה, ותחרות עם ארה"ב בתחום זה אינה מציאותית ואף נוגדת את טובתה של ישראל.

לאור כל הנזכר לעיל, תמוה בעינינו שמשדך האנרגיה ממשיך לקדם את פיתוח משק הגז לייצוא, שלא רק שאינו ישים ואינו רלוונטי, אלא גם יחליש את העצמאות האנרגטית של ישראל, המחייבת דווקא את שמירת

מאגרי הגז לשימוש בעת צרה. ייצוא גז לאירופה עלול להביא למחסור בגז בישראל, שיצדיק חזרה לשימוש בפחם, או פיתוח מאגרים חדשים לצריכה מקומית, כלומר - שינוי מתווה הגז. במקום להתמקד בקידום משק הגז ליצוא, ישראל יכולה להתמקד בקידום בשורת החדשנות בתחום האנרגיה המתחדשת, שתתמוך באירופה במעבר לעצמאות אנרגטית, ובלקיחת אחריות על מיתון משבר האקלים.

העולם פונה לכיוון זה בצעדים מואצים, בעוד ישראל מקדמת מודל נגדי ומיושן של עסקאות גז הפוגעות באקלים וביכולתה של ישראל להיות רלוונטית. בדצמבר 2021 הכרזת כי 2022 תהיה שנת האנרגיות המתחדשות. אנו קוראים לך ליישם מדיניות זו גם בכל הנוגע לניתוק התלות האירופית מהגז הרוסי.

כל קידוח גז חדש בעומק הים הוא בעל פוטנציאל הרסני - בפליטות גזי חממה ובפגיעה במערכות אקולוגיות נדירות ורגישות בים התיכון, ואין לאפשר ניצול ציני של המלחמה באירופה על ידי בעלי עניין מתעשיית הדלקים לקידום המשך פיתוח מאגרי הגז בים התיכון.

כשרה העומדת בראש משרד ממשלתי שנועד לשרת את כלל הציבור, וכנציגת מפלגה שחרתה על דגלה שקיפות וטוהר מידות, נבקשך לתת מענה לשאלות הבאות:

1. מה טווח הזמן הנדרש להפעלת שדה גז חדש והאם משרד האנרגיה מעריך כי גז זה יכול לתת מענה להחלפת הגז באיחוד האירופי בטווח של שנה או שנתיים?
2. מהו הפוטנציאל האמיתי של ייצוא הגז מישראל מהמאגרים הקיימים בטווח המיידית/קרוב?
3. כיצד לדעתך ולדעת משרדך יוכלו מאגרים אלה לתת מענה לשוק האירופי בעקבות טלטלות המלחמה באוקראינה?
4. האם משרדך בוחן את הפוטנציאל לסייע לאיחוד האירופי להאיץ את המעבר האנרגטי כחלק מהמענה לשאיפה האירופית?
5. האם משרדך בוחן את נושא שדרוג היעדים להתייעלות אנרגטית כחלק מתוכנית להפחתת פליטות, ומהם הצעדים הננקטים על מנת לממשם?
6. מהי התייחסותך בנוגע להשלכותיו של ייצוא הגז על ביטחונה האנרגטי של ישראל?
7. מהי התייחסותך בנוגע להשלכות של פיתוח מאגרי גז נוספים על המציאות האקלימית?
8. בהזדמנות זו נזכיר כי פנייתנו אלייך מיום 1.3.22 בנושא פיתוח מאגרי הגז בים התיכון טרם זכתה לתשובה, ונבקש מענה גם עליה.

בתודה ובברכה,

ורד איל-סלדינגר, מנהלת תחום אנרגיה ואקלים, גרינפיס ישראל
ד"ר יונתן אייקנבאום, מנהל גרינפיס ישראל

העתקים:

מר גיא סמט, ראש מינהל אוצרות הטבע, משרד האנרגיה
מר ליאור שילת, מנכ"ל משרד האנרגיה